

POWSTAWANIE GÓR FAŁDOWYCH

Góry fałdowe powstają w wyniku kolizji płyt tektonicznych:

- w procesie subdukcji, gdy płyta oceaniczna podsuwają się pod kontynentalną,
- w wyniku czołowego zderzenia dwóch płyt kontynentalnych.

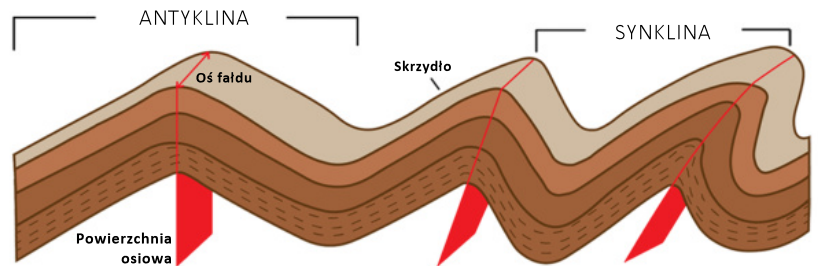
W trakcie zderzenia część materiału jest wypiętrzana i nabiera typowego falistego (fałdowego) kształtu. Jest to najczęściej spotykany rodzaj gór na świecie. Należą do nich m.in. Karpaty, Alpy, Andy, Himalaje, Atlas, Kordyliery.

BUDOWA I RODZAJE FAŁDÓW

Fałd to deformacja ciągła składająca się z:

- **antykliny** (tzw. siodła) wygiętej ku górze
- **synkliny** (tzw. łęku) w postaci zagłębienia.

Część synkliny lub antykliny nachylonej w jednym kierunku nazywa się skrzydłem, zaś obszar między nimi - przegubem, po środku którego znajduje się jądro antykliny/synkliny (jądrem nazywa się wewnętrzną część fałdu). W jądrze antykliny są utwory starsze, natomiast w jądrze synkliny są utwory młodsze.

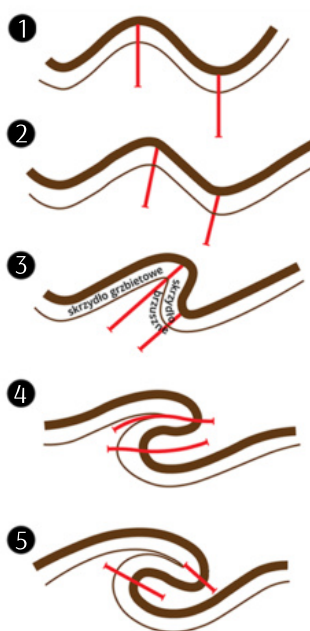
1. Fałd stojący - skrzydła zapadają pod takim samym kątem, a nachylone są w przeciwnych kierunkach, oś fałdu jest pionowa.

2. Fałd pochylony - skrzydła fałdu zapadają pod różnym kątem i są nachylone w przeciwnych kierunkach, oś fałdu jest pochylona.

3. Fałd obalony - skrzydła fałdu zapadają pod różnym kątem, ale w tym samym kierunku, oś fałdu jest pochylona.

4. Fałd leżący - skrzydła fałdu leżą poziomo, oś jest pozioma.

5. Fałd przewalony - skrzydła fałdu są zawięte i osady starsze leżą na młodszych.

Ułożenie względem siebie antykliny i synkliny (decyduje upad powierzchni osiowych) powoduje, że wyróżnia się fałdy symetryczne i asymetryczne:

fałd symetryczny występuje, gdy skrzydła fałdu są symetryczne względem powierzchni osiowej (grafika z lewej - fałd nr 1)

fałd asymetryczny występuje, gdy skrzydła fałdu nie są symetryczne względem powierzchni osiowej (grafika z lewej np. fałd nr 2)

ZADANIE 1

1. Na fotografii przedstawiono fałd obalony – strukturę geologiczną widoczną w odsłonięciu geologicznym w rezerwacie skalnym w Kielcach. Literami oznaczono wybrane warstwy skalne.

Odpowiedz na pytanie: **która z oznaczonych warstw jest starsza A czy B?**

ZADANIE 2

2. Które z wymienionych gór/łańcuchów górskich NIE są górami fałdowymi?

Karpaty, Sudety, Alpy, Andy, Himalaje, Kilimandżaro, Kordyliery.

ZADANIE 3

3a. Jaki typ fałdu przedstawia rycina po prawej?
(stojący, pochylony, obalony, leżący czy przewalony)

3b. Czy jest to fałd symetryczny czy asymetryczny?

Opracowano na podstawie: epodreczniki.pl, geografia24, zadania.dlamaturzysty.info